

Advies van het Comité van de Regio's over:

- de „Mededeling van de Europese Commissie over het „Vervolg op het communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een veiliger gebruik van internet door het bestrijden van illegale en schadelijke inhoud op mondiale netwerken”, en
- het „Voorstel voor een beschikking van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van beschikking nr. 276/1999/EG tot vaststelling van een communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een veiliger gebruik van internet door het bestrijden van illegale en schadelijke inhoud op mondiale netwerken”

(2003/C 73/09)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

gezien de mededeling van de Europese Commissie over het „Vervolg op het communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een veiliger gebruik van internet door het bestrijden van illegale en schadelijke inhoud op mondiale netwerken” en het „Voorstel voor een beschikking van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van beschikking nr. 276/1999/EG tot vaststelling van een communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een veiliger gebruik van internet door het bestrijden van illegale en schadelijke inhoud op mondiale netwerken” (COM(2002) 152 def. — 2002/0071 (COD));

gezien het besluit van de Raad van 12 april 2002 om overeenkomstig art. 265, eerste alinea, van het EG-Verdrag het Comité hierover te raadplegen;

gezien het besluit van zijn bureau van 6 februari 2002 om de commissie „Cultuur en opleiding” met het opstellen van een desbetreffend advies te belasten;

gezien zijn advies over de „Mededeling van de Commissie betreffende de follow-up van het Groenboek over de bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid in de context van de audiovisuele en informatiediensten vergezeld van een voorstel voor een aanbeveling van de Raad”, alsmede de „Mededeling van de Commissie en het voorstel voor een beschikking van de Raad tot vaststelling van een actieplan ter bevordering van het veilige gebruik van Internet” (CDR 54/1998 fin) (1);

gezien zijn advies over de Mededeling van de Europese Commissie inzake „Netwerk- en informatieveiligheid: Voorstel voor een Europese beleidsaanpak” (CDR 257/2001 fin) (2);

gezien zijn advies over de „Mededeling van de Europese Commissie: De informatiemaatschappij veiliger maken door de informatie-infrastructuur beter te beveiligen en computercriminaliteit te bestrijden: eEurope 2002” (CDR 88/2001 fin) (3);

gezien zijn advies over „Lokale en regionale samenwerking ter bescherming van kinderen en jongeren tegen geweld en verwaarlozing in de Europese Unie” (CDR 225/1999 fin) (4);

gezien de aanbevelingen die het heeft geformuleerd tijdens het op 4 december 1998 gehouden seminar over „Lokale en regionale samenwerking ter bestrijding van kindermisbruik” (CDR 326/98 fin);

gezien zijn door zijn commissie „Cultuur en opleiding” op 30 september 2002 goedgekeurde ontwerpadvies (CDR 140/2002 rev. 2) (rapporteur: de heer Ricca, burgemeester van Bollengo (I/PSE)),

heeft tijdens zijn 47e zitting van 20 en 21 november 2002 (vergadering van 20 november) het volgende advies met algemene stemmen goedgekeurd.

1. Standpunt van het Comité van de Regio's

Het Comité van de Regio's

1.1. is ingenomen met het besluit van de Commissie om het huidige actieplan voor een veiliger gebruik van internet, dat op 31 december 2002 afloopt, met een nieuwe periode

van twee jaar te verlengen; het toepassingsgebied en de wijze van tenuitvoerlegging van het plan zullen daarbij worden aangepast om aldus rekening te houden met de opgedane ervaringen en de nieuwe technologieën, en om de nodige coördinatie met soortgelijke werkzaamheden op het gebied van netwerk- en informatieveiligheid te verzekeren;

1.2. stelt vast dat de tweede fase van het actieplan voor een veiliger gebruik van internet (IAP) de weg opent voor een ruimer opgezet initiatief m.b.t. uitwisseling van inhoud via

(1) PB C 251 van 10.8.98, blz. 51.

(2) PB C 107 van 3.5.2002, blz. 89.

(3) PB C 107 van 3.5.2002, blz. 29.

(4) PB C 57 van 29.2.2000, blz. 46.

internet en de nieuwe on-line media. De regelgeving wordt uitgebreid tot nieuwe on-line technologieën, met inbegrip van de inhoud van mobiele en breedbandcommunicatie, on-line spelletjes, peer-to-peer uitwisseling van bestanden en alle vormen van real-time communicatie zoals chatting en instant messaging. Het initiatief bestrijkt een groter aantal gevallen van illegale en schadelijke inhoud, alsmede zorgwekkend gedrag als racisme en gewelddadigheid;

1.3. deelt de bezorgdheid van de wetgever, de ouders en het bedrijfsleven m.b.t. via het internet verspreide illegale en schadelijke inhoud en is ermee ingenomen dat de Europese Unie in dit verband als eerste de uitdaging aangaat om (op basis van een eenparig door het Europees Parlement en de Raad goedgekeurde strategie) via het IAP dergelijke inhoud te weren, en om naast de aanbeveling betreffende de bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid ook te voorzien in wettelijke instrumenten en praktische maatregelen ter bestrijding van computercriminaliteit en kinderporno. Het IAP, waarop de communautaire actie op dit gebied gebaseerd is, heeft betrekking op aan informatie- en communicatietechnologieën (ICT) gerelateerde kwesties, die reeds enige tijd en met name na de Top van Lissabon in 2000 en het daarbij aansluitende eEurope-actieplan een prioritaire aangelegenheid voor de Europese Unie zijn;

1.4. neemt er nota van dat er bij de publieke opinie grote bezorgdheid heerst over illegale en schadelijke inhoud, maar wijst erop dat de discussie nog volop aan de gang is over de vraag welke inhoud werkelijk schadelijk zijn voor kinderen van een bepaalde leeftijdsgroep, wie belast moet worden met het opstellen van algemene regels voor leveranciers van inhoud en wie over de toepassing van dergelijke regels moet beslissen;

1.5. is van mening dat de Commissie er goed aan heeft gedaan rekening te houden met toekomstige behoeften, gelet op het feit dat het gebruik van internet en van nieuwe on-line technologieën ongetwijfeld zal toenemen en diverse vormen zal aannemen. Hoewel het gebruik van deze technologieën over het algemeen een positief effect heeft, zullen ze evenwel ook steeds meer gebruikt worden met het oog op de verspreiding van illegale en schadelijke inhoud;

1.6. merkt op dat de Commissie is ingegaan op de aanbevelingen die werden geformuleerd in het tussentijdse evaluatierapport van het meerjarenactieplan, waarin de eerste tweejarige toepassingsperiode positief werd beoordeeld maar waarin ook een aantal kritische opmerkingen werd geuit. Deze opmerkingen werden vertaald in 15 aanbevelingen, waaraan de Commissie met het voorstel tot wijziging van beschikking 276/1999/EG gevolg heeft willen geven;

1.7. onderschrijft de opzet van het actieprogramma en de door de Commissie voorgestelde actielijnen voor de tweede fase ervan. Het is van mening dat het voorstel over het algemeen goed en evenwichtig is opgebouwd en is dan ook ingenomen met de maatregelen die erop gericht zijn:

- gebruikers de mogelijkheid te geven aangifte te doen van illegale inhoud;
- zelfregulering te bevorderen;

- gebruikers in staat te stellen schadelijke inhoud te weren;
- een gebruiksvriendelijk systeem voor het beoordelen van inhoud te bevorderen;
- het publiek bewust te maken van het belang van een veilig gebruik van internet.

Het Comité van de Regio's vestigt evenwel de aandacht op de volgende bedenkingen en aanbevelingen:

2. Aanbevelingen van het Comité van de Regio's

Het Comité van de Regio's

2.1. dringt erop aan dat wordt overgegaan van een „passieve” strategie die tot het selecteren van op de markt aanwezige filtersoftware en -diensten en technologieën voor ouderlijk toezicht beperkt blijft, naar een „actieve” instelling die gericht is op ondersteuning en stimulering van ontwikkeling van de nodige (elementen van) software om ouderlijk toezicht te verzekeren, in overeenstemming met de door de Commissie in de actielijnen geformuleerde vereisten. Dit is in eerste instantie een zaak voor onderzoekers uit de universitaire wereld, de „Open Source”-gemeenschap en de fabrikanten van commerciële producten die van deze gemeenschap geen deel uitmaken;

2.2. onderstreept dat, gezien de huidige toename van het gebruik van „peer-to-peer”-technologieën en de groeiende aantrekkingskracht ervan, het een goede zaak zou zijn als in het programma-onderdeel „technologische dekking” meer aandacht werd besteed aan deze vorm van uitwisseling van bestanden. Het CvdR beklemtoont dat de via het actieplan verleende steun aan filtertechnologieën niet alleen op particuliere gebruikers mag zijn toegespitst;

2.3. is van mening dat er vooral steun moet worden verleend aan de ontwikkeling en bekendmaking van kwalitatief hoogstaande Europese inhoud die specifiek gericht is op kinderen of groepen die bescherming behoeven. Dit is een bijzonder belangrijk initiatief daar het aanbod van toegankelijke inhoud op netwerken door de snelle verspreiding van breedbanddiensten (broad band) wordt uitgebreid maar er aldus ook voor schadelijke en illegale inhoud nieuwe ruimte wordt gecreëerd;

2.4. pleit ervoor dat bij de ondersteuning van zelfregulering wordt overgegaan van een „passieve” naar een „actieve” aanpak, door netwerking van de internetdienstenverleners (internet service providers), door samenwerking op het gebied van inventarisering en beoordeling van inhoud van sites door de bezoekers ervan, door het beoordelingsgebied aldus te verruimen, en door te proberen de door economische belangen ingegeven weerstand, te overwinnen en de trage gang van zaken tegen te gaan. Belangrijke zoekprogramma's zouden in eerste instantie naar geclassificeerde sites moeten verwijzen. De ontwikkeling van klachtenlijnen en filtermechanismen verloopt traag en moeizaam. Wettelijke zelfregulering via een gedragscode voor service providers zou ongetwijfeld doeltreffender zijn;

2.5. verzoekt dat wordt nagegaan of een structuur in het leven kan worden geroepen voor toezicht en coördinatie van de instanties en organisaties die thans met zelfregulering en beoordeling bezig zijn, zodat deze actie met het oog op controle en informatie zoveel mogelijk vruchten afwerpt;

2.6. onderstreept dat de jaarlijks toegekende middelen (die nagenoeg even hoog zijn als de middelen die per jaar voor het IAP worden uitgetrokken) ontoereikend zijn voor de voorgestelde uitbreiding van de acties tijdens de tweede fase van het actieplan. Bovendien lijken de middelen niet evenwichtig tussen centrale en andere actiepunten te zijn verdeeld. Om noemenswaardig effect te sorteren is het zaak de middelen te concentreren op een beperkter aantal projecten, en in dat kader meetbare doelstellingen vast te stellen.

Het CvdR stelt voor:

- regionale initiatieven op te sporen die als voorbeelden van controlepraktijken kunnen fungeren en navolging verdienen;
- initiatieven m.b.t. verschillende soorten toegangspunten te ontwikkelen, b.v. openbare nettoegangspunten als scholen, bibliotheken, netwerken van lokale overheden, kamers van koophandel, enz.;
- de bescherming van openbare nettoegangspunten te verzekeren via een „Europees product” — het resultaat van duurzaam door de Europese Unie verricht onderzoek — dat aan de browser wordt toegevoegd (plug-in) en bij het surfen op het internet als filter moet fungeren. Deze filter mag uiteraard algemeen gebruik voor andere doeleinden niet beletten;

2.7. attendeert erop dat de kosten/batenverhouding van bewustmakingsinitiatieven (*awareness exchange*) opnieuw moet worden bekeken, en dat daarbij ook moet worden gelet op de reële informatie-uitwisseling tussen projecten en de uitwisseling van materiaal dat in wezen niet kan worden hergebruikt gezien het al te gediversifieerde publiek (qua leeftijd, sociale achtergrond, technologische uitrusting, ervaring op het gebied van internetgebruik);

2.8. onderstreept dat niet alleen met de toetredingslanden maar met alle derde landen nauw dient te worden samengewerkt, daar internet niet aan geografische grenzen gebonden is en gebruikers ook onbewust toegang kunnen verkrijgen tot inhoud die een fysieke oorsprong buiten de Europese Unie heeft. Het is dan ook zaak van meet af aan specifieke politiek-strategische initiatieven te ontplooiën, waarbij de banden met derde landen en organisaties buiten Europa worden aangehaald, met name wanneer de wetgeving aldaar eerder laks is. M.b.t. deze delicate materie dienen dus internationale overeenkomsten te worden nagestreefd, die moeten worden geratificeerd en ertoe moeten strekken providers die illegale sites aanbieden, buiten de wet te stellen en te vervolgen. Een en ander is vooral van belang voor de landen van Oost-Europa en Zuidoost-Azië die weliswaar over geavanceerde technologie maar niet over een aangepaste wetgeving terzake beschikken, of hoe dan ook geen belang hechten aan de naleving van voorschriften die een veilig gebruik van internet moeten garanderen;

2.9. bevestigt dat de wetgeving op nationaal niveau de doelstellingen van de communautaire actieplannen dient te ondersteunen om maximaal effect te sorteren. Het CvdR dringt erop aan dat een op de actielijnen geënt wettelijk kader wordt uitgewerkt, samen met daarbij aansluitende richtsnoeren voor zelfregulering. Het zou een goede zaak zijn als op Europees niveau een team van juridische en informaticadeskundigen zou worden samengesteld en met de controle en het filteren van illegale informatie zou worden belast. In nauwe samenwerking met de politie zouden aldus verboden sites kunnen worden opgespoord en verwijderd. Het team zou de databanken van het filtersysteem voortdurend moeten bijwerken, zowel wat de URL (Universal Resource Location) als illegale, schadelijke en voor de opvoeding slechte inhoud betreft;

2.10. is van mening dat een deel van de met veilig internetgebruik verbonden problemen kan worden opgelost door een kordate actie op onderwijsgebied, die de bewustwording terzake moet verhogen. Regionale en lokale overheden moeten een voortrekkersrol spelen bij alle campagnes die de bewustwording van de onderwijssector beogen te vergroten.

De rol van regionale en lokale besturen in het bevorderen van een veilig gebruik van internet

Het Comité van de Regio's

2.11. onderstreept dat het van cruciaal belang is dat lokale en regionale overheden bij alle door de Commissie voorgestelde acties en programma's worden betrokken. Het is immers op lokaal niveau dat de kwetsbare internetgebruiker concreet met het schadelijke aspect van internetgebruik wordt geconfronteerd. Bovendien zijn de regionale en lokale overheden verantwoordelijk voor opleidingsstructuren en doen zij aanzienlijke investeringen om het aanleren en het gebruik van informaticatechnologieën in scholen te verspreiden. Het is dan ook meer dan ooit zaak maatregelen te treffen die erop gericht zijn jongeren te informeren over de veiligheidsaspecten van de informatiemaatschappij en de gevolgen van computercriminaliteit;

2.12. wijst er evenwel op dat volledige en doeltreffende medewerking van gezinsleden niet voor de hand ligt: ouders treden vaak niet op en laten hun kinderen aan hun lot over, omdat ze zelf onvoldoende van de gebruikte technologieën afweten, of omdat ze er geen belangstelling voor hebben en soms zelf ook gebruikers zijn van sites die vanuit opvoedkundig oogpunt te mijden zijn;

2.13. pleit dan ook voor een grotere betrokkenheid van de lokale en regionale overheden bij initiatieven op dit gebied, mede gelet op het feit dat de informatiemaatschappij nieuwe vormen van *civil society* en van lokale en regionale democratie mogelijk maakt, en dat met name informatienetwerken voor burgers, gezien hun hoge bezoekersaantallen, gevaar lopen van buitenaf gemanipuleerd te worden en ook voor racistische en extremistische aanvallen een doelwit vormen. Een en ander kan bovendien het vertrouwen in deze diensten doen afnemen;

2.14. onderstreept dat de lokale overheden een belangrijke rol spelen in de evenwichtige ontwikkeling van de kennis- en informatiemaatschappij in de Europese Unie, waardoor de economische en sociale samenhang in de regio's, steden en gemeenten in Europa kan worden bevorderd. Het blijft evenwel zaak de veiligheid van de informatienetwerken en –systemen te verzekeren;

2.15. merkt op dat het gebrek aan vertrouwen in informatienetwerken en –systemen de algemene verspreiding van de nieuwe met de informatie- en kennismaatschappij samenhangende diensten vertraagt;

2.16. beklemtoont dat de lokale en regionale overheden, gelet op hun nabijheid tot de burgers en het verenigings- en

bedrijfsleven, een cruciale rol spelen in de tenuitvoerlegging van praktische maatregelen die de nodige doeltreffendheid van het actieplan moeten garanderen. In zijn huidige vorm besteedt het actieplan onvoldoende aandacht aan de betrokkenheid en rol die de lokale en regionale overheden naast andere belangrijke groeperingen (zoals overheidsinstanties, universitaire instellingen en vrijwilligersgroepen die belangrijke, vaak vervangende taken op dit gebied vervullen) spelen. Er zou daarom ook werk moeten worden gemaakt van opleidingsinitiatieven die erop gericht zijn om met de medewerking van lokale en regionale overheden vrijwilligers beter op te leiden;

2.17. zou voorts graag zien dat de maatregelen die noodzakelijk worden geacht, niet om financiële redenen worden uitgesteld.

Brussel, 20 november 2002.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Albert BORE
